

Hals
Arkiv

Huse og gårde i Holtet

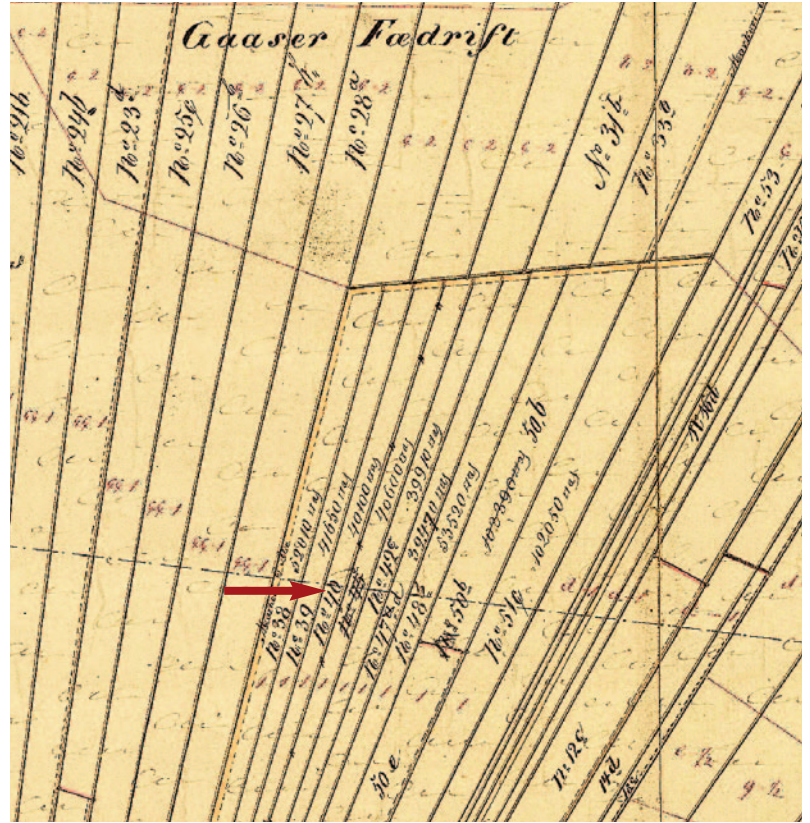
Teksten er baseret på indsamlinger foretaget af Tove Michelsen, Orla Poulsen og Klem Thomsen.

Tekst af Klem Thomsen

Redigering og billedvalg af Asbjørn Thomsen

Nordkær 5, Jensminde, Holtet

Gåser By, Øster Hassing, matrikel nummer 40a



På udsnittet til venstre af det originale matrikellkort for Gåser By, Øster Hassing, 1812-57, er matr. nr. 40, Jægerhuset, i udkanten af Gåser vist med den nederste blå pil. Den øverste viser matr. nr. 45.

På udsnittet til af matrikellkortet 1857-1891 til højre vises den aflange parcel matr. nr. 40, nord for Hals Landevej på Gaaser Fædrift med rød pil.

I 1846 erhverver Jens Christensen Smed, også kaldet Jens Ravn, det "imellem Gaaser og Toftegaarden i Østerhassing Sogn Kjær Herred beliggende Huus Jægerhuset kaldet". Der er tale om et husmandssted - matr. nr. 40 - beliggende klods op ad Gåser Å.

I 1852 erhverver Jøren Mathiasen "en Parcel i Gaaser By". Denne parcel - matr. nr. 45 - ligger umiddelbart øst for Jægerhuset. Disse to steder, som i dag udgør adressen Sønder-skovvej 219 i Gåser, havde begge ved udskiftningen ¹⁾ af Gåser By i 1797 foruden jorden i Gåser også fået tildelt et stykke af overdrevet ²⁾ i Gåser Kær, nord for nutidens Holtet by.

1862

I 1862 mageskifter ³⁾ Jens Christensen Smed og Jørgen Mathiasen. Der sker en stor omfordeling af de to husmandssteders jorder, og denne er

"approberet med Indenrigsministeriets Skrivelse af 11 Juni d. A. [1861]". Jørgen Mathiasen overdrager til Jens Christensen Smed "en Hede eller Kjærlod", som der intet betales for. Jens Christensen Smed overdrager til Jørgen Mathiasen det ham "tilhørende Huus i Gaaser Østerhassing Sogn Jægerhuset kaldet", som der betales 360 rigsdaler for. Efter denne handel bliver Jens Christensen Smeds hartkorn ⁴⁾ mere end halveret og bliver på 2 fjerdingkar og 2 album.

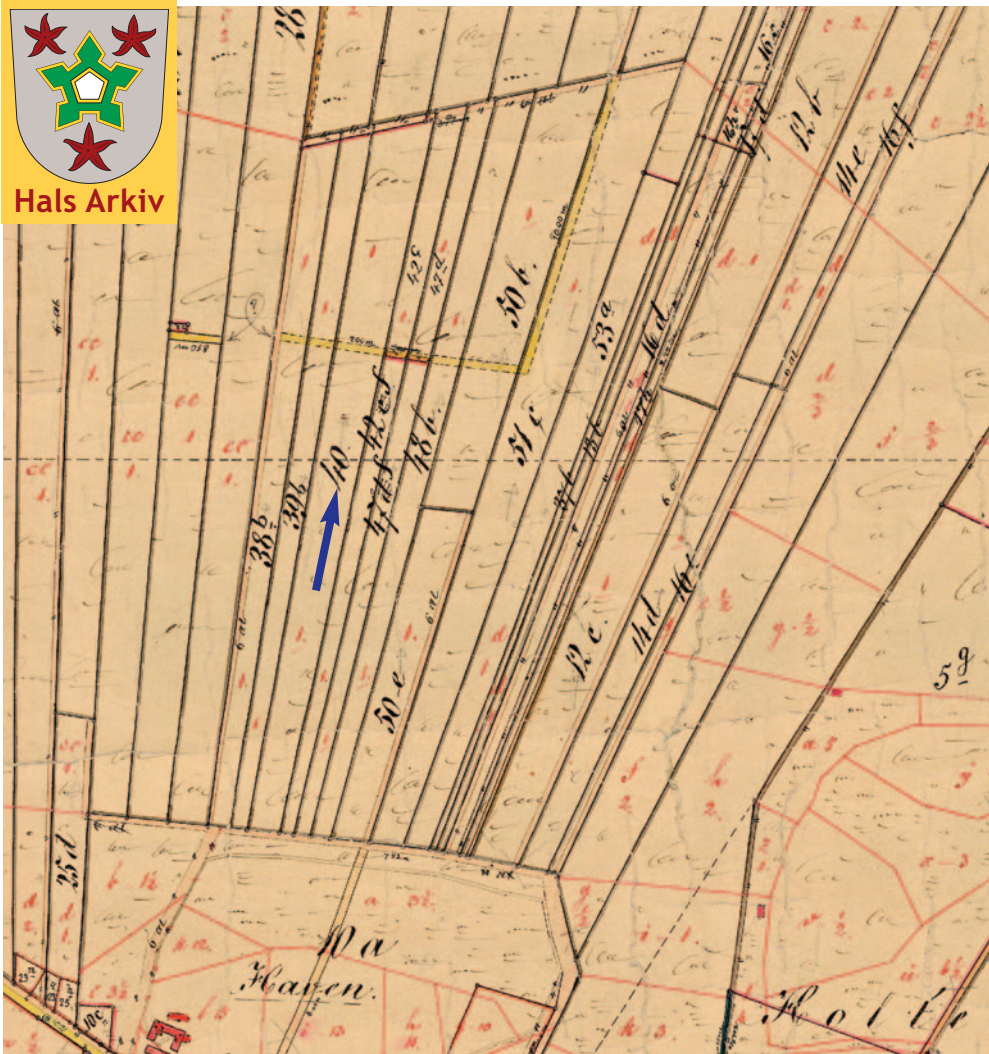
Samtidig med denne handel sker tilsyneladende nogle ret mærkværdige matrikulære ændringer, som ikke er helt belyst, men som må udledes af andre kilder. Noget tyder på, at Jørgen Mathiasen overtager jorderne i Gåser, inklusive Jægerhuset, som fremover får matr. nr. 45, mens Jens Christensen Smed overtager jorderne i Holtet, som fremover får

1) Udskiftningen af landbrugsjorden under Landboreformerne fra 1700 til 1850 var en ændring fra fællesdrift til bøndernes ansvar for dyrkningen af deres egen jord. Mange steder blev lavet blokudskiftning, så hver gård fik et samlet areal og ejendommene flyttede ud på de nye marker. Gåser-udskiftningen skete i år 1797.

2) Overdrevet var før udskiftningen uopdyrket engareal, som blev brugt til græsning for kvæg. Det var ejet af landsbyen i fællesskab og lå ofte i udkanten af landbyen.

3) Mageskifte er at bytte fast ejendom eller dele heraf. Der vil ofte være tale om, at den ene part betaler et beløb til den anden part for en værdiforskel mellem de to ejendomme.

4) Hartkorn var tidligere en enhed for værdien af landbrugsjord (en kombination af jordens areal og ydeevne). Dengang al betaling foregik med forskellige varer, var det nødvendigt med et fælles værdimål. Man besluttede at sammenligne alle varer med værdien af det "hårde korn" eller hartkorn. der målttes i tønder (ikke at forveksle med tønder land). 1 tønde = 8 skæpper = 32 fjerdingkar = 96 album.



På udsnittet af det originale matrikellort for Gåser By, Øster Hassing, 1892 har parcellen fra Udskiftningen i 1797 stadig matr. nr 40, men får ved mageskiftet i 1862 endelig matr. nr 40a. Markeret med blå pil.

matr. nr. 40. Jørgen Mathiasen beholder dog noget af jorden i Holtet, hvad der senere fremgår af denne beretning, men der er intet som tyder på, at Jens Christensen Smed beholder noget af jorden i Gåser.

Dette mageskifte er således en form for "dåbsattest" for stedet på Nordkær 5 i Holtet, som i dag har matr. nr. 40a, og således er hovedparcellen for matr. nr. 40.

Formentlig har Jens Christensen bebygget stedet i samme periode. Jens Christensen Ravn, som ved folketællingerne i 1850, 1855 og 1860 var at finde i Gåser, bor ved folketællingen den 1. februar 1870 i et hus på Holtet, sammen med hustruen Maren Kirstine Mortensen, sønnerne Ole Christian Jensen, Peder Jensen og Søren Esben Jensen samt en plejedatter.

Den 14. marts 1870 dør Jens Christensen Ravn, "Husmand af Gaaser Kjær", 52 år gammel. Herefter driver enken, Maren Kirstine Mortensen, husmandsstedet videre, og ved folketæl-

lingen i 1880 bor hun på ejendommen sammen med sønnen Ole Christian Jensen, datteren Karen Marie Jensen og sidstnævntes to børn. Det angives i folketællingen, at Maren Kirstine Mortensen "Lever af sin Jordlod".

1882

Den 21. april 1882 tinglæses ⁵⁾ adkomsten ⁶⁾ til ejendommen på Nordkær 5 til enken Maren Kirstine Mortensen, som sidder i uskiftet bo. Samme dag overdrager hun ejendommen til sønnen Søren Esben Jensen.

Denne består uændret af matr. nr. 40 med et hartkorn på 2 fjerdingkar og 2 album. Desuden har ejendommen, hvad den har haft siden tidernes morgen, i hvert fald siden 1846, anpart i matr. nr. 56 (Gaasehaven). I forbindelse med handlen kommer Maren Kirstine Mortensen på aftægt ⁷⁾ hos sønnen. Der bliver tinglyst en selvstændig aftægtskontrakt; denne bliver kapitaliseret til 850 kr.

I 1885 tilkøber Søren Espen Jensen en parcel af den i starten af denne artikel nævnte Jørgen Mathiasen af Gåser. Denne parcel, som er på 2 fjerdingkar og ¼ album, får ved udstykingen matr. nr. 45b.

Ved folketællingen i 1890 bor Søren Espen Jensen på ejendommen sammen med hustruen Juliane Kirstine Larsen, datteren Magdalene Ravn og aftægtskonen Maren Kirstine Mortensen.

Den 16. maj 1897 dør Søren Espen Jensen Ravn, "Husmand og Tømmermand paa Holtet", 37 år gammel, efterladende sig hustruen Juliane Kirstine Larsen. Den 17. juli 1897 dør aftægtskonen Maren Kirstine Mortensdatter, "Enke efter Husmand Christen Jensen Ravn [sådan står der i kirkebogen, men den afdøde mands navn er Jens Christensen Ravn] paa Holtet", 77 år gammel. Kort efter sælger enken Juliane Kirstine Larsen ejendommen, men overtagelsen må have været før, for i kirkebogen står ved Maren Kirstine Mortensdatters begravelse, at hun er "Aftægtskone paa Holtet hos Husmand Jens Peter Pedersen".

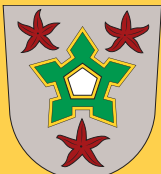
1898

Den 7. januar 1898 tinglæses adkomsten til ejendommen på Nordkær 5 til enken Juliane

5) Tinglæst. I dag bliver et skøde skrevet hos en advokat, underskrevet og senere tinglyst. Tidligere blev skødet ført ind i tingbogen af tingskriveren i retten, hvorefter det blev læst op og underskrevet. Et dokument var før Tinglysningsloven af 1926 tinglæst, når det var oplæst i et offentligt retsmøde.

6) Adkomst bruges i betydningen "besiddelse af en rettighed til noget". Et dokument, som giver en adkomst, er f.eks. et skøde. Det kan også være en skifteretsattest.

7) Aftægt er en aftale, hvor en ny ejer (eller fæster) forpligter sig til at underholde den tidligere ejer og hans ægtefælle, så længe de lever. Det aftalte blev fastsat ved en aftægtskontrakt, som bestemte ydernes art: bolig, fødevarer og brænde samt tidspunktet for levering. Aftægtskontrakten blev som ofte tinglyst på ejendommen, men kunne også være indført i skødet.



Luftfotoet af Nordkær 5, Holtet, er fra 1948-1952.

Foto:
Aalborg Luftfoto,
Det kgl. Bibliotek.
Hals Arkiv, B22747.

Christine Larsen, som sidder i uskiftet bo. Samme dag tinglyses salget af denne til "Indsidder Jens Peter Pedersen af Østerhassing Hede". Ejendommen består af matrikelnumrene 40 og 45b. Købesummen er 2.200 kr., og så medfølger i handlen også "den paa Ejendommen værende Besætning og Inventarium, som 2 Køer, 1 Vogn, 1 Plov, 2 Harver, 1 Kane, 1 Faar, Sæd, Avl og Afgrøde samt Gødning".

Ved folketælling i 1901 bor Jens Peter Pedersen på ejendommen - matr. nr. 40 - sammen med hustruen Karen Marie Jensen, to døtre og to sønner. Ved folketællingen i 1906 bor ægteparret på ejendommen med syv børn, fire døtre og tre sønner. Jens Peter Pedersen angives at være "Husejer ved landbrug".

Ved folketællingen i 1911 er der otte hjemmeboende børn, fem døtre og tre sønner.

1914

Den 5. december 1913 underskrives en købekontrakt, ifølge hvilken "Husejer Jens Peter Petersen, Holtet pr Hals, sælger [sin ejendom] til Tømrer Jens Chr. Knudsen, Gaaser". Ejendommens matrikelnumre og hartkorn er uændret, og ejendommen sælges "med Bygninger, med mur- og nagelfaste Tilbehør, hvorunder Komfur, Kakkelovne, Grubegyryde, Hylde og Rækker, Brøndværk, Brandredskaber, 1 Ko, Gødningsen, al Avl og Afgrøde, dog saaledes at Sælgeren kun ved Overdragelsen skal levere Købereren 1½ Td. ren Havre og 5 Td. Kartoffler, saaledes at Sælgeren medtager Resten, alt Inventarium, Avlsredskaber og Maskiner, kort sagt alt Udbo. Sælgeren medtager altsaa sit Indbo, Køkken og Bryggersredskaber samt nogle Smaaredskaber, som Skovl, Spade og 1 Trillebør samt Haandværks-

redskaber. Endvidere medfølger 1 Mejerispand, Si, Raner og Ildebrændselet, hvorfor Sælgeren dog medtager Halvparten af Tørvene. Endvidere medfølger en Del Løse Kampesten og Mursten som er Købereren paa-vist". Jorden og haven overtages ifølge købekontrakten 5. december 1913, og bygninger, besætning og inventar overtages 15. marts 1914. Købesummen er 3.000 kr. Skødet underskrives den 3. marts 1914 og tinglyses den 13. marts.

I 1906 var den 23-årige Jens Christian Knudsen blevet viet i Gåser kirke med den 22-årige Birgitte Marie Andersen. Ægteparret fik datteren Christine Marie i 1907 og sønnen Knud Henry Ingemann i 1909, begge børn er født i Stae, hvor faderen ernærede sig som tømrer. Ægteparret får også en søn i 1911, som dør samme år.

Birgitte Marie og Jens Christian Knudsen flytter nu til

Fortsættes næste side



Luftfotoet af husmandsstedet Jensminde på Nordkær 5, er fra 1954.

Foto:
Sylvest Jensen,
Det kgl. Bibliotek.
Hals Arkiv, B22745.

Holtet med deres to børn, og her er alle fire personer at finde ved folketællingen i 1916. Ved denne folketælling har ejendommen i øvrigt fået navnet "Jensminde". Jens Christian Knudsen ernærer sig nu ved landbruget.

De samme fire personer er at finde på Nordkær 5 ved folketællingen i 1921. Også her kaldes ejendommen "Jensminde". Ved folketællingen i 1925 er de

samme fire personer at finde på matrikelnumrene "40 og 45b". Dette er også tilfældet ved folketællingen i 1930. Ved denne folketælling angives ægteparret at have to levende og fire døde børn. På Holtet har ægteparret i hvert fald fået en dødfødt dreng i 1916 og en dødfødt pige i 1919.

Ved folketællingen i 1940 bor kun datteren Christine Marie hjemme hos forældrene.

1944

Ved skøde tinglyst 3. maj 1944 overtager Jens Peter Sørensen ejendommen.

1949

Ved skøde tinglyst 20. august 1949 overtager Charles Lynbech ejendommen.

Noget tyder dog på at det er svogeren Karl Magnus Mikkelsen, der i Charles Lynbechs ejerperiode driver ejendommen. I 1951 fødes Eva Susanna Lynbech Mikkelsen, datter af "Gårdforpagter Karl Magnus Mikkelsen og hustru Birte Lynbech Holtet". Desuden fortælles, at næstkommende ejer altid har sagt, at han købte ejendommen af Karl Magnus Mikkelsen. Og sluttelig fremgår det af en hæftelse ved næstkommende ejerskifte, at Charles Lynbech da er bosiddende i Brønshøj, altså i hovedstadsområdet, hvor han ernærer sig som snedker.

Karl Magnus Mikkelsen overtager efterfølgende naboejendommen på Nordkær 6.

1954

Ved skøde tinglyst 10. april 1954 overtager Marius Christensen ejendommen på Nordkær 5.

I 1969 tilkøber Marius Christensen matr. nr. 39e fra na-

Husmand Marius Christensens hustru Kirsten er samlet med børnene i stuen på Jensminde.

Fra venstre:
Dan, Svend,
Ejner, Gitte,
Sinne og Kurt
i 1965.

Foto:
Hals Arkiv, B13434.





Jensminde på Nordkær 5 fotograferet sommeren 2025.

Foto:
Tove Michelsen,
Hals Arkiv, B22748.

boen Gustav Christensen på Nordkær 4. Noget tyder på, at Gustav Christensen omkring samme periode har købt frastykningen matr. nr. 40b af Marius Christensen; i al fald inddrages matr. nr. 40b i 1979 under matr. nr. 42c (Nordkær 4). Med sidstnævnte frastykning får ejendommen på Nordkær 5 matr. nr. 40a.

Der ser ud til igen at ske matrikulære ændringer i 1979-1980.

1996

Ved skøde tinglyst 9. august 1996 overtager Tina Højgaard ejendommen på Nordkær 5. Formentlig er det meste af landbrugsjorden solgt fra forinden denne handel.

2008

Den 13. november 2008 overtages stedet på Nordkær 5 af Gillian Margaret Lauritsen og Jens Lauritsen.

Ejendommen består i maj 2021 af matr. nr. 40a med et jordtilliggende på 4.101 m², under 1 tønde land.

Nordkær 5, Holttet, fotograferet fra havesiden sommeren 2025.

Foto:
Tove Michelsen,
Hals Arkiv, B22749.



Udgivet
juli 2025